

1904 – 2004 YILLARI ARASINDA ÇAĞDAŞ TÜRK BESTECİLERİNİN BİYOGRAFİK ÖZELLİKLERİ VE EĞİTİM SÜREÇLERİ*

Yrd. Doç. Dr. Ahmet Serkan Ece **

ÖZET

Bestecilerimiz hakkında yazılı kaynaklar son derece kısıtlıdır. Mevcut kaynakların büyük bir bölümü de “Türk Beşleri” gurubu içerisinde yer alan bestecilerimize yöneliktir. Araştırmada 69 besteci biyografik özellikleri ve eğitim süreçleri açısından irdelenmiştir. Araştırma yöntemi olarak Değerlendirme-Survey yaklaşımı benimsenen bu çalışmada, son yüzyıl içerisinde ülkemizdeki bestecilerin sayıları, cinsiyet dağılımları, bestecilere ait eserlerin yayın haklarının dağılımları, yurt içi ve yurt dışında eğitim aldıkları kurum ve kuruluşlar, yine bu kurumlardaki bestecilik üzerine ders veren eğitimciler saptanmış ve bu konularda değerlendirmelerde bulunulmuştur. Araştırmayla elde edilen bulgular ışığında, ilgili kişi, kurum ve kuruluşlara öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Türk bestecileri, bestecilik eğitimi, besteciler

Abstract

BIOGRAPHICAL CHARACTERISTICS AND EDUCATIONAL BACKGROUNDS OF CONTEMPORARY TURKISH COMPOSERS LIVED BETWEEN 1904-2004

Written sources about our composers are too limited. Moreover, a huge amount of these current sources are about the composers taking place in the group “*Türk Beşleri*”. In this study, the biographical characteristics and educational backgrounds of 69 composers were studied. In this study, which used an Assessment – Survey approach, the number, the gender, the copyrights of the works of the composers who have lived in our country during the last century, the institutions and associations at which they were educated, both at home and abroad, and again, the educators who gave courses on composing at these institutions were determined and an evaluation of these issues was made. At the end of the study, recommendations were made for interested people, institutions and associations.

Key words: Turkish composers, Composing Education, Composers.

* Bu makale herhangi bir teze dayanmamakta ve herhangi bir sempozyum ve konferansta da sunulmamıştır.

** Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü

1. GİRİŞ

Türkiye’de besteci yetiştirmenin geçmişi, Osmanlı döneminde Darulelhan ve Muzika-i Humayun’dan Enderun okuluna hatta Mehterhaneye kadar uzanır. Bu süreç içerisinde, bestecilik eğitimi alanların büyük bir oranda makamsal müzik alanında eserler verdiği bilinmektedir.

Çok sesli Batı müziğinin Osmanlı’ya girişi ve sarayın bu müzik türü ile tanışması, yurt dışından gelen solo, gurup ya da toplulukların konser, opera ve gösterileri ile başlar. Yurt dışından gelen bu topluluklar, Osmanlı sarayının çok sesli müzik alanında ilk adımları atmasında etkili olmuşlardır.

Osmanlı’nın son dönemlerinden Cumhuriyet’in ilanına kadar olan yıllarda o dönem bestecileri, Avrupa’dan gelen ve zamanın ünlü solist ve bestecileri ile etkileşim halinde olmuşlar, yeni oluşturulan bandolar, gruplar, orkestralar, solistler için makamsal müziğin dışında operalar, operetler, polkalar, marşlar, tangolar, valsler, üvertürler bestelemişlerdir. Bu etkileşim ve çok seslilik çalışmaları üzerine Gedikli (1998)“Yüzyıllarca tek sesli olarak varlığını sürdüren Türk sanat müziğine çok seslilik eğilimi de yine Avrupa müziğinden geçmiştir.19.yüzyılda Avrupa kökenli müzikçiler ile 20.yüzyılın başlarında Türk müzikçilerin yaptığı ilk çok sesli çalışmalar, genellikle yüzeyseldi ” diyerek konuya dikkat çekmektedir.

Çok sesli müzik teknikleri ile yazan ilk bestecilerimiz 19. yüzyılın ortalarında yapıtlar üretmeye başlamışlardır. Bir yanda Muzika-i Humayun’da verilen ciddi eğitim, öte yanda İstanbul’a gelen toplulukların kazandırdığı bilgi ve görgü, onlara çok sesli müzik parçaları yazmanın ulaşılabilir bir hedef olduğunu göstermiştir (Say, 1998).

İçlerinde Fransa ve İtalya’da eğitim almış olanlarla birlikte, solfej, kuram, armoni, form bilgisi, orkestrasyon ve çalgı eğitiminden geçen diğer bestecilerimiz Say’a (1998) göre “.....kendilerini bütünüyle yaratıcılığa adanmış profesyonel besteciler değil, orkestra şefi ya da koro yönetmeni olarak, beste denemelerine girişmiş yetenekli müzikçilerdir.”

Cumhuriyet Dönemi Bestecilerimiz ve Eğitimi

Atatürk’ün eğitim politikası *tevhid-i tedrisat’a* (öğretimde birlik) dayalıdır. Ülkenin her köşesinde aynı tip eğitim yapılacaktır. Böylece müzikte de ustadan çırağa kulak yoluyla geçen öğretimi, yerini notaya, kitaba ve belli yöntemlere bırakmalıdır (İlyasoğlu, 1998).

Önce müzik alanında yetenekli gençler belirlenir ve eğitim almaları için yurt dışına gönderilir. Bestecilik alanındaki bu gençler kendilerini beste yapmaya adanmış, başka bir ifade ile “meslek olarak” seçen ilk müzikçilerimizdir. İlk olarak Halil Bedii Yönetken tarafından “Türk Beşleri” olarak isimlendirilen bestecilerimizden Cemal Reşit Rey Cenevre Konservatuvarında, Hasan Ferit Alnar

Viyana Devlet Müzik akademisinde, Ulvi Cemal Erkin Paris Konservatuarı ve Ecole Normale de Musique'de, Ahmet Adnan Saygun Schola Cantorum ve Ecole Normale de Musique ve Necil Kazım Akses Viyana Devlet Müzik Akademisi ve Prag Devlet Konservatuarı'nda eğitim almışlardır. Türk beşlerinin eğitimlerini tamamlayıp yurda dönmesiyle, Cumhuriyetin müzik alanındaki yeni kuşaklarının yetişmesinde, eğitimci ve idareci olarak etkin görev alacak kurumların yapılandırılmasına da başlanır.

1917'de kurulan ve halka açık ilk müzik eğitim kurumu olan Darülelhan (melodiler evi), Cumhuriyetle birlikte yeniden şekillenerek bir konservatuvara dönüştürülür. Önceden yalnız geleneksel Türk müziği öğretilirken 1924'ten sonra çok sesli müzikte programa alınır. 1986'ya kadar İstanbul Belediye Konservatuarı adını taşıyan kurum, daha sonraları YÖK kapsamına alınarak İstanbul Üniversitesi'ne bağlanır.

İstanbul Belediye Konservatuarı müzik ve bestecilik alanında kurulan ilk kurum olmasına rağmen, batılı – çağdaş anlayışla besteci ve seslendirici yetiştirme işine, köklü olarak asıl 1936 yılında Musiki Muallim Mektebi içinde ona bağlı olarak kurulan Ankara Devlet Konservatuarı'nda başlanmıştır. Bu kurumu 1958'de İzmir'de, 1969'da İstanbul'da açılan Devlet Konservatuarları izlemiştir (Uçan, 1994).

Cumhuriyet'in ilanı sonrasında, kurumsal yapılanma ile birlikte, müzik alanındaki gelişme ve değişimler hızlanmıştır. Türk Beşleri'nin yurt dışına bestecilik eğitim amacı ile gönderilmesine paralel olarak yurt dışından da yeni açılan müzik kurumlarında bilgi, görüş ve deneyimlerinden yararlanılacak yabancı uzmanlar getirilmiştir.

1925 yılından itibaren Milli Eğitim Bakanlığı'nın açmış olduğu sınavlarda, müzik alanında *devlet adına* öğrenim görmek üzere, yurt dışına birçok öğrenci gönderilmiştir. Bu uygulamalar, 1929 yılında yürürlüğe giren 1416 sayılı yasa ile daha kesin ve belirgin kurallara bağlanmıştır. 1943 yılında yürürlüğe giren 4489 sayılı yasa ile bu tür olanaklar biraz daha genişletilmiştir. 1948 yılında yürürlüğe giren 5245 sayılı yasa ile, müzik dalında olağanüstü yetenek gösteren çocukların (harika çocukların) yurt dışında devletçe eğitilmesi düzenlenmiştir. Bu yasanın yerini 1956 yılında kabul edilen daha kapsamlı 6660 sayılı yasa almıştır. Ayrıca, birçok yabancı ülke ve uluslararası kuruluş tarafından Türk hükümetleri emrine ya da belirli kişilere çeşitli burslar sağlanmıştır. Belirli koşullarla, kendi bireysel olanakları ile yurt dışında müzik öğrenimi görme yolu da açık tutulmuştur (Uçan,1994).

Türk Beşlerinden günümüze bestecilerimiz de bu yasal düzenlemelerden yararlanmışlar, yurt içi ve/veya yurt dışı eğitimlerinin sonucunda, farklı müzik türlerinde ve farklı formlarda eserler üretmeye başlamışlardır. Bu bağlamda

aştırmanın amacı: 1904-2004 yılları arasında, bestecilik kollarından biri olan *çok sesli müzik* bestecilerimizi belirlemek, onların biyografik özellikleri ve eğitim durumlarını saptayarak, bestecilik eğitimi alan ve almak isteyen müzisyenlere referans olarak sunulmaktadır.

Ülkemizde sanatçılarımızın yaşamını konu alan bir incelemeye girişmek, bir bilinene karşı bin bilinmeyenle uğraşmak demektir. Batı dünyasında müzikoloji bilimi 20. yüzyıldan başlayarak birçok üniversitenin öğretim programlarında yer almış, yaşamı didik didik edilmeyen besteci ve yorumcu olmamıştır. Ama Türkiye gibi bu bilime yeni ilgi gösteren bir ülkede, besteciler ve eserleri hakkında geniş bilgi bulmak zordur. Batı da ise herhangi bir besteci büyüteçle inceleme alındığında sayısız kaynak sizi bekler (Çalğan, 2001).

Ülkemizde çok sesli müzik bestecilerini tanıttıkları kaynaklar çok sınırlıdır.¹ Kaynakların sınırlı sayıda olmaları yapılacak olan araştırmaların önemini daha da artırmaktadır.

2.YÖNTEM

Bu çalışmada, değerlendirme-survey araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu araştırma yöntemi Ertürk'e (1974) göre, sosyal ve eğitimsel programları, öğrenme süreçlerini ya da eğitim durumlarını ve tüm eğitim işini inceleme; eğitim defterlerinin gerçekleşme derecesini tayin edebilme, öğretmen ve öğretmenin işlahi amaçlara yönelik çalışmalarıdır (Kaptan, 1995).

Verilerin toplanması aşamasında, bestecilerimize ait biyografi ve eser telerinin yazıldığı ulaşılabilen, basılı yayınlar taranmıştır. Araştırma sınırlılığı ile sınırlanan kitaplarda bulunan ve 1904 – 2004 (100 yıl) yılları arasında yaşayan bestecilerin biyografik özellikleri saptanarak sayısal verilere dönüştürülmüş ve bu veriler frekans- yüzde alınarak tablolar haline getirilmiştir.

Bestecilik, günümüz koşullarında tür ayırt edilmeksizin çok geniş bir alana sahiptir. Bu alan içerisinde orkestra, koro ve diğer müzik toplulukları için farklı türlerde eser yazan çok sesli müzik besteciliği, eğitim müziği besteciliği, pop müzik besteciliği, film müziği besteciliği, tiyatro müziği besteciliği, tv – dizi ve reklam müziği besteciliği sayılabilir.

Halen ülkemizde veya yurt dışında yaşayan ve yukarıda sıralanan bestecilik türlerinin birinde veya birkaçında eser üreten birçok besteci vardır. Bu

1. Araştırmada yapılan taramalar sonucunda, bestecilerimizin biyografileri ve eserleri ile ilgili (2'si Kemal Reyhan, 6'si Ahmet Adnan Saygun, 2'si Ulvi Cemal Erkin, 2'si Necil Kazım Akses, 2'si Mehmet Akif Ersoy, 1'i Bülent Arel, 1'i Bülent Tarcan 5'i tüm bestecilerimizi içerisine alan) toplam 5 kitap, 1982 – 2003 (21 yılda) yılları arasında 37 yüksek lisans, 2 sanatta yeterlilik ve 1 doktora tezi üzere toplam 40 lisansüstü araştırma yapıldığı belirlenmiştir.

bestecilerimizin biyografî ve eserlerine ait gerek bestecilik gerekse eser türleri bakımından bir arşiv çalışması bulunmamaktadır. Bu nedenlerden dolayı, bestecilerin belirlenmesinde, mevcut kaynaklardan yararlanılmış, ülkemizde bestecilerimize ait biyografî ve eser listelerinin en ayrıntılı olarak ele alındığı 3 kitap ve bu kitaplardaki 1904 -2004 yılları arasında yaşamış ve yaşamakta olan bestecilerle sınırlandırılmıştır.

Araştırma sınırlılığı ile belirlenen kitaplar, yazarları ve basım yılları:

1. **Adı:** Batı Tekniği İle Yazan 60 Türk Bağdar
Yazarı: Gültekin Oransay
Basım: Küğ Yayınları. Ankara / 1965
2. **Adı:** Çağdaş Türk Bestecileri
Yazarı: Evin İlyasoğlu
Basım: Pan Yayıncılık. İstanbul / 1998
3. **Adı:** Türkiye'nin Müzik Atlası
Yazarı: Ahmet Say
Basım: Ofset Yayınevi. İstanbul / 1998

3.BULGULAR ve YORUMLAR

Türk Bestecileri

Araştırma sınırlılığı ile belirlenen 3 kitapta yer alan ve 1904-2004 yılları arasında yaşayan ve yaşamakta olan toplam 69 besteci saptanmıştır. Bestecilerin isimleri ve doğum- ölüm tarihleri aşağıda belirtilmiştir.

Adı Soyadı	D.T-Ö.T	Adı Soyadı	D.T- Ö.T
Cemal Reşit REY	1904 – 1985	36 İlhan BARAN	1934
Hasan Ferit ALNAR	1906 – 1978	37 Kemal ÇAĞLAR	1934 – 1996
Ulvi Cemal ERKİN	1906 -1972	38 Çetin İŞİKÖZLÜ	1939
Ahmet Adnan SAYGUN	1907 – 1991	39 Ahmet YÜRÜR	1941
Nuri Sami KORAL	1908 – 1996	40 Okan DEMİRİŞ	1942
Necil Kazım AKSES	1908 – 1999	41 Turgut ALDEMİR	1943
Necip Celal ANTEL	1908 – 1957	42 Necati GEDİKLİ	1944
Ferit Hilmi ATREK	1908 -	43 Sarper ÖZSAN	1944
İbrahim Özgür	1908 – 1959	44 İstemihan TAVİLOĞLU	1945
Kemal İLERİCİ	1910 – 1986	45 Ali DARMAR	1946
Samim BİLGİN	1910 –	46 Nejat BAŞEĞMEZLER	1950
Raşit ABED	1910 – 1968	47 Selman ADA	1953
Cezmi ERİNÇ	1910	48 Mete SAKPINAR	1954

1904-2004 Yılları Arasında Çağdaş Türk Bestecilerinin Biyografik Özellikleri ve Eğitim Süreçleri

Ekrem Zeki ÜN	1910 - 1987	49	Ertuğrul SEVSAY	1954
Faik CANSELEN	1911	50	Turgay ERDENER	1957
Asım GÜNEY	1913	51	Betin GÜNEŞ	1957
Bülent TARCAN	1914 - 1991	52	Aydın KARLIBEL	1957
Mithat FENMEN	1916 - 1982	53	Mehmet AKTUĞ	1959
Sabahattin KALENDER	1919	54	Meliha DOĞUDUYAL	1959
Bülent AREL	1919 - 1990	55	Sıdka ÖZDİL	1960
Nedim OTYAM	1919	56	Nihan ATLIĞ	1960
Mithat AKALTAN	1920	57	Perihan Önder -RİDDER	1960
İlhan USMANBAŞ	1921	58	Kamran İNCE	1960
Ertuğrul Oğuz FIRAT	1923	59	Server ACİM	1961
Nevit Kodallı	1924	60	Aydın ESEN	1962
Necdet LEVENT	1924	61	Hasan UÇARSU	1965
İlhan MİMAROĞLU	1926	62	Deniz İNCE	1965
Ferit TÜZÜN	1929 - 1977	63	Semih KORUCU	1965
Yüksel KOPTAGEL	1931	64	İpek Mine ALTINEL	1966
Cenan AKIN	1932	65	Mehmet NEMUTLU	1966
Muammer SUN	1932	66	Özkan MANAV	1967
Cengiz TANÇ	1933 - 1997	67	Emre ARACI	1968
Kemal SÜNDER	1933	68	Muhittin D. DEMİRİZ	1969
Ali Doğan SİNANGİL	1934	69	Fazıl SAY	1970
Yalçın TURA	1934			

Birinci kuşak Türk Bestecileri içerisinde olan ve Türk Beşleri (Cemal Reşit Rey, Hasan Ferit Alnar, Ulvi Cemal Erkin, Ahmet Adnan Saygun, Necil Kazım Akses) olarak da bilenen bestecilerden günümüzde, onların öğrencilerinin öğrencileri olan "Beşinci kuşak Türk Bestecileri" yetişmiş ve yetişmektedir.

Tablo 1: Bestecilerin Doğum Tarihlerine Göre Dağılımları

	F	%
1900'lü yıllar (1904 - 1909)	9	13,04
1910'lu yıllar (1910 - 1919)	12	17,39
1920'li yıllar (1920 - 1929)	7	10,14
1930'lu yıllar (1930 - 1939)	10	14,49
1940'lı yıllar (1940 - 1949)	7	10,14
1950'li yıllar (1950 - 1959)	9	13,04
1960'lı yıllar (1960 - 1969)	14	20,28
Son 34 yıl (1970 - 2004)	1	1,44
Toplam 100 yıl	69	100

* Bestecilerimizle ilgili olarak yapılan kaynak taramalarında, araştırma sınırlılığı ile belirlenen kitaplar içinde 1970 doğumlu bir besteci belirlenmiş, 1970 sonrası doğan hiçbir besteci belirlenmemiştir.

Tabloya genel olarak bakıldığında besteci sayılarının 1920 ve 1940'lı yıllarda azaldığı, 1960'lı yıllarda ise besteci sayılarının artışta olduğu söylenebilir.1970'li yıllardan günümüze araştırma sınırlılığı içerisinde bulunan kitaplarda sadece 1 besteci belirlenmiştir.

Tablo 2: Araştırma Gurubunu Oluşturan Bestecilerin Cinsiyet Dağılımlar ve Yüzde Frekans Tablosu

Cinsiyet	Kadın		Erkek		Toplam	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
69 besteci	7	10,14	62	89,85	69	100

Tablodan, erkek besteci sayısının kadın bestecilere oranla daha fazla olduğu anlaşılmaktadır. Bu orandan da görüldüğü gibi Türkiye'deki kadın besteci sayısının azlığı, diğer ülkelerdeki kadın besteci azlığına paralel bir örnek sergilemektedir.

Tablo 3: Bestecilerin, Bestecilik Dışında Farklı Bir Meslek Dalında Da Eğitim Olanlarının, Aldıkları Mesleki Eğitim Dalları ve Dağılımları

Grup No	Meslekler	Frekans (f)	Yüzde (%)
1	Siyasal Bilgiler	1	1,44
2	Temel Bilimler Fakültesi	1	1,44
3	Gazetecilik ve Halkla İlişler	1	1,44
4	Eczacılık Fakültesi	1	1,44
5	İlkokul Öğretmenliği	1	1,44
6	Asker (Subay)	1	1,44
7	Mühendislik	1	1,44
8	Tıp Fakültesi (Doktor)	2	2,89
9	Müzik Öğretmenliği	3	4,34
10	Hukuk Fakültesi (Avukat – Yargıç)	5	7,24
11	Besteci	52	75,36
	Toplam	69	100

Tablodan bestecilerin % 75,36 oranında büyük bir bölümünün kendi meslekleri ile ilgili okullarda eğitim aldıkları, toplam % 25 oranında ise 10 farklı meslek gurubunda eğitim aldıkları söylenebilir. Ayrıca, yine bu grup için, bestecilik eğitimlerinin öncesinde, beraberinde veya sonrasında bu meslekleri yaptıkları, besteciliğe daha sonra karar verdikleri söylenebilir.

Tablo 4: Bestecilere Ait Eserlerin Yayın Haklarına Sahip Olan Kişi/ Kurum/ Kuruluşlar ve Yüzde, Frekans Dağılımları

Gr. No	Kişi - Kurum - Kuruluşlar	Frekans (f)	Yüzde (%)
1	Kendisinde	36	48,64
2	SACEM ² (Fransa)	10	13,51
3	ASCAP ³ (ABD)	3	4,05
4	Ailesinde	3	4,05
5	Mirasçıları	2	2,70
6	Lir Müzik ve Sahne Sanatları Merkezi	1	1,35
7	F.E.C.Leuckart (Münih - ALMANYA)	1	1,35
8	SABAM ⁴ (Belçika)	1	1,35
9	İzmir Kültür ve Sanat Vakfı	1	1,35
10	Seesaw Music Corp (ABD)	1	1,35
11	American Composers' Alliance (ABD)	1	1,35
12	Peer Musikverlag (Hamburg - ALMANYA)	1	1,35
13	Southern Music Publishing Co (New York- ABD)	1	1,35
14	Universal Adition A. G (Viyana - Avusturya)	1	1,35
	BİLİNMIYOR	11	14,86
	T O P L A M	74	100

* Eserlerinin yayın hakkı birden fazla kurumda bulunan besteciler de bu tabloya dahil edilmişlerdir.

Tabloya genel olarak bakıldığında bestecilere ait eserlerin yayın hakları % 48,64 oranında bestecilerin kendilerinde olduğu saptanmıştır. Dikkat çeken diğer bir nokta, bestecilerimize ait eserlerin yayın hakkının yurt dışındaki yayınevleri, meslek kuruluşları vb. olmasıdır. Yine yapılan tarama sonucunda 11 besteciye ait eserlerin yayın hakkına sahip kişi, kurum ve kuruluşlar bilinmemektedir.

² Uluslar arası Besteciler ve Söz Yazarları Örgütü

³ Amerikan Besteci, Yazar ve Yayımcılar Derneği

⁴ Belçika Telif Hakları Kurumu

Eserlerin yayın hakları ile ilgili olarak bestecilerden Acim'e (2003) göre, "Ülkemizde, eser üreten kişilerin ürettikleri eser ile ilgili her türlü haklarını korumayı amaçlayan 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu yürürlükte olmasına rağmen, bazı bestecilerimiz bu kanun maddelerinin tamamından haberdar olsalar bile, Türkiye Musiki eserleri Sahipleri Meslek Birliği (MESAM) ve Müzik Eserleri Sahipleri Grubu (MSG) gibi meslek birliklerinin, eser sahiplerinin ortak çıkarlarını korumak ve mali haklarının izlenmesi, alınacak tazminat ve telif ücretlerinin tahsilini ve dağıtımını sağlamak amacıyla kurulduklarını bilmiyorlar ya da bilmek istemiyorlardır".

Bestecilerin Eğitim Süreçleri

Cumhuriyet ile birlikte Avrupa'ya giderek eğitimlerini tamamlayan "Türk Beşleri" üyesi bestecilerimiz, o dönemde yurda döner dönmez İstanbul Belediye Konservatuarı ve Ankara Devlet Konservatuarı'nda dersler vermeye başlamışlardır. Bestecilik dersleri dışındaki bağlantılı-ilişkili dersleri vererek çalışmalarına başlayan bestecilerimiz, zamanla kompozisyon derslerine de girmeye başlayarak kendilerinden sonraki kuşakları yetiştirmeye başlamışlardır (Acim, 2003).

Bestecilerin ülkemizde eğitim aldıkları kurumlar.

1. İstanbul Belediye Konservatuarı (İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuarı)
2. Ankara Devlet Konservatuarı (Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuarı)
3. Musiki Muallim Mektebi (Gazi Üniversitesi GEF. GSEB. Müzik Eğitimi ABD)
4. İzmir Devlet Konservatuarı (Dokuz Eylül Üniversitesi Devlet Konservatuarı)
5. Mimar Sinan Üniversitesi Devlet Konservatuarı

Tablo 5: Eğitimlerine Yurt içinde Başlayan Besteci Sayısının Eğitim Aldıkları Kurumlara Göre Dağılımı *

Kurumlar	Besteci Sayısı
Ankara Devlet Konservatuarı	30
İstanbul Belediye Konservatuarı	18
Mimar Sinan Üniv. Devlet Konservatuarı	9
Musiki Muallim Mektebi	6
İzmir Devlet Konservatuarı	3

*Yurt içinde birden fazla kurumda eğitim almış olan besteciler de bu tabloya dahil edilmişlerdir.

Tabloya genel olarak bakıldığında bestecilerimizin büyük bir çoğunluğu bestecilik eğitimlerini Ankara Devlet Konservatuarı'nda almışlardır. İstanbul Devlet Konservatuarının batı müziği eğitimine daha sonra başlaması, Mimar Sinan ve İzmir Devlet Konservatuarlarının sonraki yıllarda açılmış olması, bu kurumlarda yetişen besteci sayılarının az olmasına neden olduğu söylenebilir.

Tablo 6: Eğitimlerine Yurt dışında Devam Eden Ve/Veya Başlayan Bestecilerin, Eğitim Aldıkları Kurumlar Ve Tercihlerine Göre Dağılımları

Sıra No	Yurt dışında Eğitim Alınan Okullar	Tercih Eden Besteci Sayısı
1	Ecole Normale de Musique	10
2	Paris Konservatuarı	6
3	New York Julliard Müzik Okulu	4
4	Münih Devlet Yüksek Müzik Okulu	3
5	Cenevre Konservatuarı	2
6	Viyana Devlet Müzik Akademisi	2
7	Schola Cantorum	2
8	Guidhall Müzik Okulu	2
9	Chigiana Müzik Akademisi	2
10	Indiana Üniv. Bloomington Müzik Okulu	2
11	Köln Devlet Yüksek Müzik Okulu	2
12	Düsseldorf Devlet Yüksek Müzik Okulu (Robert Schumann Enstitüsü)	2
13	Londra kraliyet Müzik Akademisi	2
14	Prag Devlet Konservatuarı	1
15	Lahey Müzik Tiyatro ve Sahne Sanatları Yüksek okulu (krallık Konserv)	1
16	The Associate Board of the Royal School of music (KKTC)	1
17	Conservatoire National Superior de Musique	1
18	Ulusal Rueil Malmaison Konservatuarı	1
19	Salzburg Mozarteum Akademisi.	1
20	Conford Muzik Okulu	1
21	Ernest Music Association	1
22	Santa Cecilia Konservatuarı	1
23	Madrid Kraliyet Konservatuarı	1
24	Cesar Frank Yüksek Müzik Okulu	1
25	Carl Flesch Müzik Okulu	1
26	List Müzik Konservatuarı	1
27	Amerika Oberlin Konservatuarı	1
28	New York Eastman Müzik Okulu	1
29	Norveç Devlet Müzik Akademisi	1
30	Amerika Berklee Müzik Koleji	1
31	New England Konservatuarı	1
32	ABD Pensilvanya Üniversitesi Konservatuarı	1
33	ABD Eastman Müzik Okulu	1
34	Edinburgh Üniv. Müzik Fakültesi	1
35	Brüksel Kraliyet Konv.	1
36	Chapelle Musical Reine Elisabeth Okulu	1
37	Colombia Üniv. Müzik Okulu	1

Tabloya genel olarak baktığımızda gerek devlet adına okuyan gerekse özel burs veya olanaklar yolu ile yurt dışına giden bestecilerin, 37 farklı kurumda eğitim almış oldukları görülmektedir. Ayrıca bestecilerin yurt dışında eğitim için en çok Ecole Normale de Musique (10 besteci), Paris Konservatuarı (6 besteci), New York Julliard Müzik Okulu (4 besteci) ve Münih Devlet Yüksek Müzik Okulu (3 besteci)'na gittikleri / tercih ettikleri belirlenmiştir.

Eğitimlerini yurt içi ve yurt dışında bestecilerin dışında, araştırma sınırlılığı ile belirlenmiş 9 besteci ise kendilerini Cemal Reşit Rey, Karl Berger, Seyfettin Asal, Bülent Arel, Muammer Sun gibi bestecilerden uzun süre özel dersler alarak ve/veya özel müzik okullarının kurslarına katılarak geliştirmişlerdir.

Bestecilerin Ders Aldıkları, Armoni - Füg – Kontrpuan - Kompozisyon Eğitimcileri

Türk bestecileri, yurt içi ve yurt dışı eğitimleri sırasında dönemin ünlü bestecilerinden gerek okul ortamında, gerekse özel dersler, kurslar yolu ile eğitim almışlar ve almaya devam etmektedirler. Bestecilerimiz eğitim aldıkları ülkeden, dönemin müzik akımlarından ve ders aldıkları eğitimcilerden de zaman zaman etkilenmişlerdir. Araştırmanın bu bölümünde, bestecilerin yetişmesinde ve kendi bestecilik dillerinin gelişmesinde önemli katkıları bulunan ve besteciliğin en önemli adımlarından sayılan armoni – füg – kontrpuan ve kompozisyon eğitimcilerinin listesi verilmiştir.

Bestecilerin yurt içi ve yurt dışında ders aldıkları “Armoni” eğitimcileri

Sadettin Arel, Cemal Reşit Rey, Ferit Alnar, Adnan Saygun, Kemal İlerici, Raşit Abed, Necil Kazım Akses, Ferdi Statzer, Nurhan Cangal, Muammer Sun, Erçivan Saydam, Hulusi Öktem, Demirhan Altuğ, Tahir Sevenay, Jean Galon, Joseph Marx, Edgar Manas, Eugene Barrel, Friedrich Richter, Samuel Rousseau, L.Laurant, Alexander Cellier, Ernst Praetorius, Eduard Zucmayer, Karl Berger, Nadia Boulanger, Sydney Compton.

Bestecilerin yurt içi ve yurt dışında ders aldıkları “füg – kontrpuan” eğitimcileri

İhan Usmanbaş, Cengiz Tanç, Adnan Saygun, Cemal Reşit Rey, Ferit Alnar, Necil Kazım Akses, Erçivan Saydam, Nevit Kodallı, Noel Galon, Paul le Flem, Joseph Marx, Friedrich Richter, Henry Bussel, Sydney Compton, Roger, Boutry, Paul Patterson, Hans Werner Henze, Edgar Manas.

Bestecilerin yurt içi ve yurt dışında ders aldıkları “kompozisyon” eğitimcileri

Cemal Reşit Rey, N.Kazım Akses, Ferit Anlar, Adnan Saygun, Ferdi Statzer, İlhan Usmanbaş, Ulvi Cemal Erkin, Erçivan Saydam, Nevit Kodallı, Muammer Sun, Cengiz Tanç, Raoul Laparra, Joseph Marx, Jean Galon, Nadia Boulanger,

Vincent d'Indy, Josef Suk, Georges Dandolet, Milhaud, Joseph Haas, Arthur Honegger, Douglas Moore, Joaquin Rodrigo, Daniel Lesur, Tony Aubin, Juan Orrego, Sallas, Jhon Eaton, Frederick Fox, Bialas, H. Degen, R.Petzold, J.Blume, K.Heinz Stockhausen, Annette Diendonne, Tony Auben, Pierre Pasquier, Jacques Casterede, Thomas Christian David, , J.Bulume, Günther Becker, Louis Andriessen, Theo Loevendie, Emil Peterovic, Christopher Rouse, Joseph Schwantner, Dawid Burge, Geoge Crumb, Richard Wernick, Samuel Adler, Claude Baker, Robert Morris, Joseph Schwantner William Albright, William Balcom, Michael Daugherty, Lukas Foss, Marjorie Merryman, Nigel Osborne, Jacqueline Fontjn, Donald Freund

4. SONUÇLAR

Araştırma ile son 100 yılda 69 Türk bestecisi belirlenmiştir.

Bestecilerin doğum tarihlerine göre dağılımlarına bakıldığında 10 yıllık dilimler için, besteci sayılarının artış ve azalış gösterdiği ama genelde birbirine yakın dağılımlarda olduğu belirlenmiş, 1971'den günümüze hiçbir besteci tespit edilememiştir.

Bestecilerin cinsiyet dağılımlarına göre kadın besteci sayısının az olması dikkat çekicidir.

Besteciler mesleki eğitim almanın yanında en yüksek oranla hukuk eğitimi almışlar, ve avukatlık, yargıçlık ve savcılık gibi görevlerde bulunmuşlardır.

Bestecilere ait eserlerin yayın hakkının 14 farklı kişi, kurum ve kuruluşta bulunduğu saptanmıştır. Bu kuruluşların büyük bir bölümünün yurt dışında olduğu ve bestecilerin % 48.64'ü gibi büyük bir oranının da hala eserlerine ait yayın haklarının kendilerinde olduğu, bu konuda ülkemizde ilgili kurumlarca yapılan yasal düzenlemeye dikkat etmedikleri belirlenmiştir.

Bestecilerin büyük bir çoğunluğunun yurt içindeki eğitimlerini Ankara Devlet Konservatuvarı'nda (Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı) aldıkları, yurt dışındaki eğitimleri için ise en yüksek oranla "Ecole Normale de Musique"e gittikleri / tercih ettikleri belirlenmiştir.

Yine yapılan araştırma ile bestecilerin yurt içi ve yurt dışındaki eğitimleri sırasında, bestecilik eğitiminin temelinde yer alan Armoni, Füg, Kontrpuan ve Kompozisyon eğitimcileri de belirlenmiştir.

Bu bağlamda, araştırma sonunda şu önerilere yer verilmiştir:

1. Kültür Bakanlığına, son 100 yılda yaşayan ve yaşamakta olan tüm bestecilerimizi, yazdıkları müzik türlerine göre belirleyip bestecilerin biyografilerinin, eser listelerinin de içinde bulunduğu geniş kapsamlı bir

yazılı kaynağı oluşturması ve müzik ile ilgili tüm kurum ve kuruluşlara dağıtım yapılmasını sağlaması,

2. Konu ile ilgili araştırmacı, yazar ve yayın evlerine; bestecilere ait biyografik çalışmalarında I. derecede kaynaklara ulaşmaları, mevcut yapılmış biyografik çalışmaların yanında 1950 ve sonrasında doğan besteciler içinde benzer çalışmaları ortaya çıkarmaları,
3. Konservatuvarların ve/veya üniversitelerin ilgili bölüm başkanları ve eğitimcilerine; kompozisyon dalında eğitim alan veya almak isteyen bayan öğrencilerin de yeni eserler üretmeleri konusunda desteklemeleri ve onları teşvik etmeleri,
4. Kültür Bakanlığına, bestecilerimize ait eserlerin yayın hakları ile ilgili olarak, kalıcı ve kesin çözümler içeren çalışmalar yapması,
5. Kültür Bakanlığına, bestecilerimize ait tüm eserleri kayıt altına alması, son teknoloji ile işitsel kayıtlarının da yapılarak korunmasını sağlaması,
6. Bestecilere, eserlerinin yayın hakları ile ilgili olarak en kısa sürede ilgili kurum ve kuruluşlarla iletişim halinde olmaları,
7. Kompozisyon bölümü ve/veya bestecilik eğitimi alan öğrencilere, araştırmada belirlenen ve besteciler tarafından tercih edilen yurt içi ve yurt dışındaki kurumları örnek almaları,
8. Besteci, eğitimci, araştırmacı ve öğrencilere; Çalğan'ın (2001) “ Türkiye’de çok sesli müziğin Cumhuriyet Dönemindeki gelişim sürecinin eğitsel, tarihsel, toplumsal ve estetik açılarından incelenmesinin yolu, ilk kuşak bestecilerimizin yaşam öykülerini ve yaratma serüvenlerini bilmekten geçer” ifadesinden hareketle, bestecilerimiz hakkında daha fazla okumaları, araştırmaları ve sonucunda üretmeleri önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Acim, S. (2003). **Bestecilik ve Eğitimi**. Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu, İnönü Üniversitesi, Malatya, <http://www.ascap.com/index.html>
- Çalgan, K.(2001). **Duyuşlar – Ulvi Cemal Erkin** . Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara.
- Gedikli, N. (1998). **Avrupa Müziğinin Türk Müziğine Etkileri**, Türkiye'nin Müzik Atlası- kitap bölümü, Ahmet Say – Borusan Yayıncılık A. Ş.,Ofset Yapımevi, İstanbul.
- İlyasoğlu, E.(1998). **Çağdaş Türk Bestecileri – Contemporary Turkish Composers**. Pan Yayıncılık, İstanbul.
- Kaptan, S. (1995). **Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri**. 10. Baskı. Tekişik Web Ofset Tesisleri, Ankara.
- Oransay, G. (1965). **Batı Tekniği İle Yazan 60 Türk Bağdar**. Küğ Yayınları, Ankara
- Say, A.(1998). **Türkiye'nin Müzik Atlası** , Ahmet Say – Borusan Yayıncılık A. Ş.,Ofset Yapımevi, İstanbul. <http://www.sacem.com/aboutsacem.html>
- Uçan, A. (1994).**Müzik Eğitimi, Temel Kavramlar – İlkeler- Yaklaşımlar**. Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Kurtuluş Matbaası, Ankara.